บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และความรู้ของวิทยากรเกษตรกร กับบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกรในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกรในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรและวิทยากรเกษตรกร ที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกรในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของตำบลนำร่องและตำบลหลักในเขตภาคเหนือ สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และความรู้ของวิทยากรเกษตรกร

วิทยากรเกษตรกร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50.87 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่เป็นวิทยากรเฉลี่ย 11.93 มีประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรเกษตรกรเฉลี่ย 3.46 ปี มีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 29.86 ไร่ ส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงาน ณ จุดถ่ายทอดฯ 1 - 5 คน มีรายได้ในภาคการเกษตร 1 – 50,000 บาท/ปี มีรายได้นอกภาคการเกษตร 1 – 50,000 บาท/ปี เข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ เฉลี่ย 9.89 ครั้ง/ปี มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เฉลี่ย 21.36 ครั้ง/ปี ส่วนใหญ่มีการรับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งต่างๆที่สำคัญ ดังนี้ จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร้อยละ 98.11 โทรทัศน์ ร้อยละ 92.45 วิทยุ ร้อยละ 84.91 หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 69.81 และเพื่อนบ้าน 56.60 โดยมีการรับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรเฉลี่ย 4.75 ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกร 6 ข้อ จากบทบาททั้งหมด 7 ข้อ มีความรู้เกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีในระดับปานกลาง (10 - 12 คะแนนจาก 15 คะแนน) ปัจจุบันยังทำหน้าที่เป็นวิทยากรเกษตรกร โดยได้รับการคัดเลือกให้เป็นวิทยากรเกษตรกรจากเกษตรตำบล ได้เข้าร่วมโครงการด้านการเกษตรของภาครัฐ และวิทยากรเกษตรกรทั้งหมดเห็นด้วยกับการจัดตั้งจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรขึ้นภายในชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2. บทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกร

บทบาทหน้าที่การเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรประจำตำบล "ครูเกษตรประจำตำบล" ในแต่ละสาขาเกษตร โดยผ่านการฝึกอบรมวิทยากรเกษตรกร พบว่า วิทยากรเกษตรกรมีความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทหน้าที่การเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรประจำตำบล "ครูเกษตรประจำตำบล" ในแต่ละสาขาเกษตร โดยผ่านการฝึกอบรมวิทยากรเกษตรกรของวิทยากรเกษตรกรของตนเองในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.39

บทบาทหน้าที่ ในการพัฒนาจุดสาธิตของตนเองให้เหมาะสมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงาน เพื่อเป็นแบบอย่างสำหรับเกษตรกรรายอื่นๆ นำไปปฏิบัติตาม ในการพัฒนาจุดสาธิตของตนเองให้เหมาะสมต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน พบว่าวิทยากรเกษตรกรมีบทบาทในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยในการพัฒนาจุดสาธิต 12.38 ครั้ง/ปี โดยวิทยากรเกษตรกรส่วนใหญ่มีบทบาทในระดับปานกลาง ร้อยละ 45.28 มีการพัฒนาจุดสาธิต 11 – 20 ครั้ง/ปี และในส่วนของความคิดเห็นพบว่า วิทยากรเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ ในการฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงาน เพื่อเป็นแบบอย่างสำหรับเกษตรกรรายอื่นๆ นำไปปฏิบัติตามในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.49

บทบาทหน้าที่ การบรรยายความรู้ด้านการเกษตรสาขาที่รับผิดชอบ ทั้งให้การฝึกอบรมหรือศึกษาดูงาน พบว่า วิทยากรเกษตรกรมีบทบาทอยู่ในระดับน้อย มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 1.390 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า วิทยากรเกษตรกร มีบทบาทด้านการบรรยายความรู้ด้านการเกษตรสาขาที่รับผิดชอบให้แก่เกษตรกรในชุมชนในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 1.509 มีการบรรยายให้ความรู้แก่เกษตรกรในชุมชนเฉลี่ย 8.81 ครั้ง/ปี มีบทบาทด้านการบรรยายความรู้ด้านการเกษตรในการฝึกอบรม หรือศึกษาดูงาน ณ จุดสาธิตในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.547 มีการบรรยายความรู้ ณ จุดสาธิตเฉลี่ย 5.92 ครั้ง/ปี และมีบทบาทด้านการบรรยายความรู้ด้านการเกษตรในการฝึกอบรม นอกจุดสาธิตในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 1.113 มีการบรรยายความรู้ นอกจุดสาธิตเฉลี่ย 2.91 ครั้ง/ปี

บทบาทหน้าที่ การเตรียมหรือผลิตโสตทัศนูปกรณ์อย่างง่ายใช้ประกอบการฝึกอบรม หรือศึกษาดูงานของเกษตรกรทั่วไป พบว่าวิทยากรเกษตรกรมีบทบาทในการเตรียมหรือผลิตโสตทัศนูปกรณ์อย่างง่ายใช้ประกอบการฝึกอบรม หรือศึกษาดูงานของเกษตรกรทั่วไปในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.962 มีค่าเฉลี่ยในการเตรียมหรือผลิตโสตทัศนูปกรณ์อย่างง่ายคนละ 6.17 ชนิด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

บทบาทหน้าที่ ด้านการให้ความร่วมมือในการกำหนดแผนฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรทั่วไป พบว่าวิทยากรเกษตรกรมีบทบาทในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 1.783 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า วิทยากรเกษตรกร มีบทบาทการเข้าร่วมกำหนดแผนฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร ร่วมกับศูนย์บริการฯในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 1.981 มีการเข้าร่วมกำหนดแผนฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร ร่วมกับศูนย์บริการฯ เฉลี่ย 7.15 ครั้ง/ปี และมีบทบาทด้านมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ภายหลังจากการประชุมร่วมกับศูนย์บริการฯ ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.585 มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ภายหลังจากการประชุมร่วมกับศูนย์บริการฯ เฉลี่ย 10.30 ครั้ง/ปี

บทบาทหน้าที่ด้านการศึกษาพัฒนาวิชาการเกษตร เทคนิคความก้าวหน้าเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อพร้อมจะเป็นวิทยากรบรรยายความรู้แก่เกษตรกรทั่วไป พบว่าวิทยากรเกษตรกรมีบทบาทในระดับน้อย มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 1.467 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า วิทยากรเกษตรกร มีการหาความรู้ด้านการเกษตรเพิ่มเติมจากวิทยุ โทรทัศน์ เอกสาร หนังสือ พิมพ์ หรือจากแหล่งอื่นๆ ระดับปานกลางมีคะแนนเฉลี่ย 1.660 โดยมีการหาความรู้ด้านการเกษตรเพิ่มเติมจากสื่อต่างๆ เฉลี่ย 9.32 ครั้ง/เดือน มีการศึกษาดูงานด้านการเกษตรระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 1.321 โดยมีการเข้าร่วมการศึกษาดูงานในรอบ 2 ปี เฉลี่ย 3.58 ครั้ง มีการฝึกอบรมความรู้ด้านการเกษตรระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.660 โดยมีการเข้ารับการฝึกอบรมความรู้ด้านการเกษตรในรอบ 2 ปี เฉลี่ย 4.96 ครั้ง และการฝึกอบรมการเป็นวิทยากรเกษตรกรระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 1.226 โดยมีการเข้าร่วมการศึกษาดูงานและการฝึกอบรมในรอบ 2 ปี เฉลี่ย 1.36 ครั้ง

บทบาทหน้าที่ ด้านการเสียสละ สมัครใจ ปฏิบัติหน้าที่วิทยากรเกษตรกร และภูมิใจในบทบาท “ ครูเกษตรประจำตำบล” พบว่า วิทยากรเกษตรกรมีความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทหน้าที่การเสียสละ สมัครใจ ปฏิบัติหน้าที่วิทยากรเกษตรกร และภูมิใจในบทบาท “ ครูเกษตรประจำตำบล” ของตนเองในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.68 โดยวิทยากรเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อระดับการเสียสละเวลาในการปฏิบัติหน้าที่วิทยากรเกษตรกรของตนเองในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.58 มีความคิดเห็นต่อระดับความเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่วิทยากรเกษตรกรของตนเองในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 และมีความคิดเห็นต่อระดับความภูมิใจในบทบาทวิทยากรเกษตรกรหรือครูเกษตรประจำตำบลของตนเองในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.70

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระได้แก่ ด้านปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และความรู้ของวิทยากรเกษตรกร กับตัวแปรตามคือ บทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกรในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ในการทดสอบสมมติฐาน

1. บทบาทด้านการพัฒนาจุดสาธิตของตนเอง ให้เหมาะสมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ และศึกษา ดูงาน เพื่อเป็นแบบอย่างสำหรับเกษตรกรรายอื่นๆ นำไปปฏิบัติตาม

ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทด้านการพัฒนาจุดสาธิตของตนเอง ให้เหมาะสมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ และศึกษา ดูงาน เพื่อเป็นแบบอย่างสำหรับเกษตรกรรายอื่นๆ นำไปปฏิบัติตาม มี 1 ตัวแปร คือ ความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.443** หมายความว่า ความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ ของวิทยากรเกษตรกร มีความสัมพันธ์ กับบทบาทด้านการพัฒนาจุดสาธิตของตนเองฯ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า เมื่อวิทยากรเกษตรกรเข้าร่วมประชุมร่วมกับศูนย์บริการฯ มากขึ้น ย่อมส่งผลให้มีบทบาทด้านการพัฒนาจุดสาธิตฯมากขึ้นด้วย

2. บทบาทด้านการบรรยายความรู้ด้านการเกษตรสาขาที่รับผิดชอบ ทั้งให้การฝึกอบรมและศึกษาดูงาน

2.1 การบรรยายความรู้ให้แก่เกษตรกรในชุมชน

ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการบรรยายความรู้ให้แก่เกษตรกรในชุมชน มี 3 ตัวแปร คือ ความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.504** หมายความว่า ความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ มีความสัมพันธ์กับการบรรยายความรู้ให้แก่เกษตรกรในชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ในทิศทางเดียวกัน สำหรับการติดต่อกับเจ้าหน้าที่และจำนวนแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.319* และ 0.377* ตามลำดับ หมายความว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ และจำนวนแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการบรรยายความรู้ให้แก่เกษตรกรในชุมชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่าเมื่อวิทยากรเกษตรกรเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ และมีจำนวนแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร มากขึ้น ย่อมส่งผลให้วิทยากรเกษตรกรมีการบรรยายความรู้ให้แก่เกษตรกรในชุมชนมากขึ้นด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

2.2 การบรรยายความรู้ให้แก่เกษตรกรทั่วไป ณ จุดสาธิต

ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการบรรยายความรู้ให้แก่เกษตรกรทั่วไป ณ จุดสาธิต มี 3 ตัว คือ ความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.563** หมายความว่า ความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ มีความสัมพันธ์กับการบรรยายความรู้ให้แก่เกษตรกรทั่วไป ณ จุดสาธิต ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ในทิศทางเดียวกัน สำหรับการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ และความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.372* และ 0.287* ตามลำดับ หมายความว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ และความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตร มีความสัมพันธ์กับการบรรยายความรู้ให้แก่เกษตรกรทั่วไป ณ จุดสาธิต ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า เมื่อวิทยากรเกษตรกรมีการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ และมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกรมากขึ้น ย่อมส่งผลให้วิทยากรเกษตรกรมีการบรรยายความรู้ให้แก่เกษตรกรทั่วไป ณ จุดสาธิตมากขึ้นด้วย

2.3 การบรรยายความรู้นอกจุดสาธิต

ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการบรรยายความรู้นอกจุดสาธิต มี 2 ตัว คือ ความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ และจำนวนการรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.503** และ 0.465** ตามลำดับ หมายความว่า ความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ และจำนวนการรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการบรรยายความรู้นอกจุดสาธิต ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 อธิบายได้ว่า เมื่อวิทยากรเกษตรกรมีการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ และมีจำนวนการรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตร มากขึ้น ย่อมส่งผลให้วิทยากรเกษตรกรมีการบรรยายความรู้นอกจุดสาธิตมากขึ้นด้วย

3. บทบาทด้านการเตรียมหรือผลิตโสตทัศนูปกรณ์อย่างง่าย ใช้ประกอบการฝึกอบรม หรือศึกษาดูงาน ณ จุดสาธิต

ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทด้านการเตรียมหรือผลิตโสตทัศนูปกรณ์อย่างง่าย ให้ประกอบการฝึกอบรม หรือศึกษาดูงาน ณ จุดสาธิต มี 1 ตัวแปร คือ ความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.324* หมายความว่า ความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ ของวิทยากรเกษตรกร มีความสัมพันธ์ กับบทบาทด้านการเตรียมหรือผลิตโสตทัศนูปกรณ์อย่างง่าย ให้ประกอบการฝึกอบรม หรือศึกษาดูงาน ณ จุดสาธิต ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า เมื่อวิทยากรเกษตรกรเข้าร่วมประชุมร่วมกับศูนย์บริการฯ มากขึ้นย่อมส่งผลให้บทบาทด้านการเตรียมหรือผลิตโสตทัศนูปกรณ์อย่างง่าย ให้ประกอบการฝึกอบรมหรือศึกษาดูงาน ณ จุดสาธิตมีมากขึ้นด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

4. บทบาทด้านการให้ความร่วมมือในการกำหนดแผนฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรทั่วไป

4.1 ด้านการให้ความร่วมมือในการกำหนดแผนฯ

ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการให้ความร่วมมือในการกำหนดแผนฯ มี 2 ตัว คือ ความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.579** และ 0.300* หมายความว่าความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ มีความสัมพันธ์กับการให้ความร่วมมือในการกำหนดแผนฯ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ ในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า เมื่อวิทยากรเกษตรกรเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ และมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่มากขึ้นแล้วย่อมส่งผลให้วิทยากรเกษตรมีการให้ความร่วมมือในการกำหนดแผนการฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรทั่วไปมากขึ้นด้วย

4.2 การประชาสัมพันธ์ข่าวสารภายหลังการประชุม

ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการประชาสัมพันธ์ข่าวสารภายหลังการประชุม มี 3 ตัว คือ ประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรเกษตรกร และความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.496** และ 0.454** หมายความว่าประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรเกษตรกร และความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ มีความสัมพันธ์กับการประชาสัมพันธ์ข่าวสารภายหลังการประชุม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ในทิศทางเดียวกัน สำหรับจำนวนแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.316* หมายความว่าจำนวนแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการประชาสัมพันธ์ข่าวสารภายหลังการประชุม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า เมื่อประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรเกษตรกร การเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ และแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมากแล้วย่อมส่งผลให้วิทยากรเกษตรกรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารมากขึ้นด้วย

5. บทบาทด้านการศึกษาพัฒนาวิชาการเกษตร เทคนิคความก้าวหน้าเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อพร้อมจะเป็นวิทยากรบรรยายความรู้แก่เกษตรกรทั่วไป

5.1 การศึกษาพัฒนาวิชาการเกษตรฯ ด้วยตนเอง

ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาพัฒนาฯ ด้วยตนเองมี 3 ตัว คือความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.509** หมายความว่าความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ มีความสัมพันธ์กับการศึกษาพัฒนาฯ ด้วยตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ในทิศทางเดียวกัน สำหรับการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ และจำนวนแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.350* และ 0.334* ตามลำดับ หมายความว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ และจำนวนแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ศึกษาพัฒนาฯ ด้วยตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่าเมื่อวิทยากรเกษตรกรเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ และมีจำนวนแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมากขึ้นย่อมส่งผลให้วิทยากรเกษตรกรมีการศึกษาพัฒนาฯ ด้วยตนเอง มากขึ้นด้วย

5.2 การศึกษาพัฒนาวิชาการเกษตรฯ ด้วยการเข้ารับการศึกษาดูงานและการฝึกอบรม

ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาพัฒนาฯ ด้วยการเข้ารับการศึกษาดูงานและการฝึกอบรมมี 2 ตัว คือ รายได้รวมในภาคการเกษตร และความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.302* และ 0.362** ตามลำดับ หมายความว่ารายได้รวมในภาคการเกษตร และความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ มีความสัมพันธ์กับการศึกษาพัฒนาฯ ด้วยการเข้ารับการศึกษาดูงานและการฝึกอบรม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ ในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า เมื่อรายได้รวมในภาคการเกษตรของวิทยากรเกษตรกรและการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ มากขึ้นย่อมส่งผลให้วิทยากรเกษตรกรมีการศึกษาพัฒนาฯ ด้วยการเข้ารับการศึกษาดูงานและการฝึกอบรมมากขึ้นด้วย

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ด้วยการคำนวณค่าสหสัมพันธ์แบบแคนเดล (Kendall's tau) ในการทดสอบสมมติฐาน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ ระดับการศึกษา ส่วนตัวแปรตาม คือ บทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกรในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ผลการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบแคนเดล (Kendall's tau) พบว่าระดับการศึกษาของวิทยากรเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับบทบาทด้านการเตรียมหรือผลิตโสตทัศนูปกรณ์อย่างง่าย ให้ประกอบการฝึกอบรม หรือศึกษาดูงาน ณ จุดสาธิต ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในทิศทางเดียวกัน โดยมีค่าสหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.258* อธิบายได้ว่า เมื่อวิทยากรเกษตรกรมีระดับการศึกษาสูงย่อมส่งผลให้ระดับบทบาทด้านการเตรียมหรือผลิตโสตทัศนูปกรณ์อย่างง่าย ให้ประกอบการฝึกอบรม หรือศึกษาดูงาน ณ จุดสาธิตสูงขึ้นด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

4. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของวิทยากรเกษตรกร เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกร

ปัญหาอุปสรรค ของวิทยากรเกษตรกรที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกร ในด้านต่างๆมีดังต่อไปนี้

ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ ในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรประจำตำบล “ครูเกษตรประจำตำบล” ในแต่ละสาขาเกษตร โดยผ่านการฝึกอบรมวิทยากรเกษตรกร ได้แก่ วิทยากรเกษตรกรยังขาดความรู้วิชาการทางการเกษตร ความรู้จากการอบรมที่จัดให้ไม่เพียงพอกับการเป็นวิทยากรที่มีความสามารถ การบรรยายอาศัยเพียงความรู้จากประสบการณ์จริง ไม่มีตำราให้ศึกษาเพิ่มเติม การพูดให้คนอื่นเชื่อและปฏิบัติตามทำได้ยาก เกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมบางคนไม่ยอมรับวิทยาการใหม่ๆ เนื่องจากการทำการเกษตรให้เห็นผลได้ต้องใช้ระยะเวลา ต้องค่อยเป็นค่อยไป และช่วงเวลาในการปฏิบัติหน้าที่วิทยากรเกษตรกรบางครั้งตรงกับงานส่วนตัว หรืองานอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการแก้ไข ภาครัฐควรมีการเพิ่มข้อมูลข่าวสาร และจัดหาเอกสารที่เป็นวิทยาการใหม่ๆให้แก่วิทยากรเกษตรกร จัดการศึกษาดูงานจากผู้ที่ประสบความสำเร็จ และสามารถนำมาเป็นตัวอย่างให้แก่เกษตรกรได้ จัดอบรมเพิ่มความรู้ในการเป็นวิทยากรเกษตรกร ควรประชาสัมพันธ์ จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร วิทยากรเกษตรกรควรเลือกกิจกรรมที่สำคัญที่สุดปฏิบัติก่อน และขอเลื่อนเวลาของกิจกรรมอื่น

ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ ในการพัฒนาจุดสาธิตของตนเองให้เหมาะสมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงาน เพื่อเป็นแบบอย่างสำหรับเกษตรกรรายอื่นๆ นำไปปฏิบัติตาม ได้แก่ การสนับสนุนของราชการไม่เพียงพอ ทำให้ขาดแคลนตู้และอุปกรณ์ในการจัดเก็บและแสดงเอกสารต่างๆ ของจุดถ่ายทอดฯ การขาดผู้ช่วยในการปฏิบัติงาน เพราะมีแรงงานไม่เพียงพอ และการขาดแคลนแหล่งน้ำในการทำการเกษตร

ข้อเสนอแนะในการแก้ไข ภาครัฐควรสนับสนุน ตู้และอุปกรณ์ในการจัดเก็บและแสดงเอกสารต่างๆ ของจุดถ่ายทอดเทคโนโลยี สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาจุดถ่ายทอดฯ จัดหาแหล่งน้ำสนับสนุนการทำการเกษตร

ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ ในการบรรยายความรู้ด้านการเกษตรสาขาที่รับผิดชอบทั้งให้การฝึกอบรมและการศึกษาดูงาน ได้แก่ วิทยากรเกษตรกรขาดทักษะการพูด วิทยากรเกษตรกรไม่มีเครื่องมือ และสื่อประกอบการบรรยาย เกษตรกรให้ความสนใจจุดถ่ายทอดฯและใช้บริการจุดถ่ายทอดฯ น้อย สมาชิกภายในกลุ่มมาขอความร่วมมือน้อยหรือไม่ตรงต่อเวลา และการผลิต การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเป็นไปตามฤดูกาลทำให้มีการศึกษาดูงานจึงดูได้เฉพาะช่วงเวลา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ข้อเสนอแนะในการแก้ไข วิทยากรเกษตรกรควรมีการฝึกปฏิบัติและบรรยายให้มากขึ้น ภาครัฐควรมีประชาสัมพันธ์จุดถ่ายทอดให้มากขึ้น สนับสนุนสื่อประกอบการบรรยายให้มากขึ้น สมาชิกกลุ่มและเกษตรกรต้องมีความพร้อมที่จะเข้ารับการถ่ายทอด

ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ ในการเตรียมหรือผลิตโสตทัศนูปกรณ์อย่างง่ายใช้ประกอบการฝึกอบรม หรือศึกษาดูงานของเกษตรกรทั่วไป คือ ไม่มีความรู้ในการทำสื่อ ขาดงบประมาณในการจัดทำบอร์ดและสื่อต่างๆ ที่จำเป็น มีงานต้องรับผิดชอบมากทำให้ไม่มีเวลาในการจัดทำ ขาดการสนับสนุนสื่อจากภาครัฐ พื้นที่จุดถ่ายทอดฯคับแคบ และขาดอาคารที่ใช้เก็บรักษา

ข้อเสนอแนะในการแก้ไข ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อ และอาคารจุดถ่ายทอดฯ จัดอบรมให้ความรู้ในการจัดทำสื่อ ภาครัฐควรมีการสนับสนุนโสตทัศนูปกรณ์ต่างๆให้กับจุดถ่ายทอดฯ หรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐช่วยจัดทำสื่อให้กับจุดถ่ายทอดฯ ศูนย์บริการฯควรจัดหางบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อนำมาสนับสนุนจุดถ่ายทอด เช่น อบต.

ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ ในการให้ความร่วมมือในการกำหนดแผนฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรทั่วไป คือ เกษตรกรให้ความสนใจเข้าประชุมน้อย โดยเฉพาะเกษตรกรที่มีความรู้ ไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร การติดต่อประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมน้อย บางครั้งแผนที่กำหนดไว้ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน หรือไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ งบประมาณที่สนับสนุน ให้ไม่ตรงตามแผนที่กำหนด ทำให้ล่าช้าไม่ทันกับสถานการณ์

ข้อเสนอแนะในการแก้ไข ภาครัฐควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของศูนย์บริการฯและจุดถ่ายทอดฯ เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจ และเข้ามามีส่วนร่วมการประชุมจัดทำแผน ในการจัดสรรงบประมาณควรเป็นไปตามแผนการปฏิบัติงาน ควรมีการประชาสัมพันธ์การประชุมให้มากขึ้น และควรประชาสัมพันธ์ก่อนอย่างน้อย 1 สัปดาห์ โดยมีกำหนดช่วงเวลาการประชุมให้ตรงกับช่วงที่เกษตรกรว่าง

ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ ในการศึกษาพัฒนาวิชาการเกษตร เทคนิคความก้าวหน้าเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อพร้อมจะเป็นวิทยากรบรรยายความรู้แก่เกษตรกรทั่วไป คือ วิทยากรเกษตรกรหาแหล่งความรู้ใหม่ๆ ได้ยาก วิทยากรเกษตรกรมีงานหลายด้าน เช่นกรรมการหมู่บ้าน อสม. กรรมการศูนย์ กรรมการกองทุนหมู่บ้าน การเข้ารับการฝึกอบรมต่างๆที่รัฐจัดขึ้นไม่ตรงกับช่วงเวลาว่างของวิทยากร สถานที่จัดอบรม หรือศึกษาดูงานอยู่ไกล แต่วิทยากรเกษตรกรยังต้องการความรู้เพิ่มเติม เพราะมีความรู้ไม่หมดทุกด้าน

ข้อเสนอแนะในการแก้ไข ในการจัดการฝึกอบรมควรสอบถามเกษตรกรก่อน ภาครัฐควรจัดการอบรม ศึกษาดูงาน หรือมีผู้รู้มาให้ความรู้เพิ่มเติมให้แก่วิทยากรเกษตรกร เนื่องจากวิทยากรยัง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ต้องการความรู้อีกมาก วิทยากรเกษตรกรต้องหมั่นหาความรู้ใหม่ๆ ควรมีการจัดฝึกอบรมบ่อยๆ เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นให้วิทยากรเกษตรกร

ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ ในการการเสียสละ สมัครใจ ปฏิบัติหน้าที่วิทยากรเกษตรกร และภูมิใจในบทบาท “ครูเกษตรประจำตำบล” คือ ไม่ค่อยมีเวลาให้กับงานส่วนรวม เพราะต้องประกอบอาชีพของตนเอง แรงงานในครัวเรือนมีน้อย และวิทยากรเกษตรกรมีหน้าที่หลายอย่างในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการแก้ไข ภาครัฐควรสนับสนุนค่าตอบแทน จัดทีมงานคอยให้ความช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และความรู้กับวิทยากรเกษตรกร

ปัญหาอุปสรรคอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกร คือ การเปลี่ยนแปลงการผลิตต้องใช้ระยะเวลานานในการเห็นผลลัพธ์ ทำให้เกษตรกรมักจะไม่ค่อยให้ความสำคัญ เนื่องจากคิดว่ารู้เหมือนกัน การคมนาคมบางช่วงบางฤดูกาลมีอุปสรรค การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการอื่นๆ บ่อยครั้งตรงกันทำให้เกิดปัญหา และโครงการต่างๆของภาครัฐทำไม่ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการแก้ไข ภาครัฐควรมีการจัดกิจกรรมการถ่ายทอด การฝึกอบรม และการศึกษาดูงาน ณ จุดสาธิตโดยการกำหนดแผนการถ่ายทอด และควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนกัน ภาครัฐควรประชุมชี้แจงและประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทั่วไปทราบและเข้าใจถึงการจัดตั้งจุดถ่ายทอดฯ เพื่อให้เกษตรกรต้องเปิดใจรับความรู้ให้มากขึ้น ภาครัฐควรมีการสนับสนุนวิทยากรอย่างต่อเนื่อง ไม่เว้นช่วงนานเกินไป และควรมีจุดสาธิตสำรอง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องของการเพิ่มเติมบทบาทของวิทยากรเกษตรกร คือ วิทยากรเกษตรกร ควรเข้ารับการฝึกอบรมการถ่ายทอดความรู้จากแหล่งความรู้ทางวิชาการ เช่น ศูนย์วิจัยหรือกรมวิชาการเกษตร วิทยากรเกษตรกรควรมีความรู้ทางด้านการเกษตรหลายๆ ด้าน ควรเป็นผู้ประสานงานระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่และศูนย์บริการฯ เป็นผู้รประชาสัมพันธ์กิจกรรมและข่าวสารของศูนย์บริการฯ และเป็นตัวแทนของเกษตรกรในชุมชนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของภาครัฐ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาวิทยากรเกษตรกร และจุดถ่ายทอดฯ เพื่อให้เหมาะสมกับการเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ภาครัฐควรให้การช่วยเหลือแก่วิทยากรเกษตรกรด้านต่างๆ ดังนี้ สนับสนุนงบประมาณ สื่อ เอกสาร วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการเป็นจุดถ่ายทอดฯ ให้แก่วิทยากรเกษตรกร เพื่อให้มีความน่าสนใจให้แก่จุดถ่ายทอดฯ สนับสนุนให้มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่วิทยากรมากๆ ทั้งความรู้ทางวิชาการและความรู้ด้านการถ่ายทอด เทคนิคการผลิต ความรู้ใหม่ๆ ฝึกทักษะการถ่ายทอดความรู้ให้วิทยากร รวมทั้งวิทยาการที่ทันสมัย โดยมีการจัดการอบรมนานๆครั้ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

และต่อเนื่องทุกๆปี มีการสนับสนุนค่าตอบแทนวิทยากรเกษตรกร ควรมีการจัดสรรเวลาและกำหนดวันเวลาในการพบปะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐและวิทยากรเกษตรกรบ้าง และสนับสนุนงบประมาณมาช่วยในการต้อนรับคณะดูงาน

5. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.73 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา รู้จักวิทยากรเกษตรกรในพื้นที่ เคยไปใช้บริการจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และเกษตรกรทั้งหมดเห็นด้วยกับการจัดตั้งจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรขึ้นภายในชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

6. คิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกร

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกรในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.69

เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นว่าวิทยากรเกษตรกรควรมีบทบาทการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรประจำตำบล “ครูเกษตรประจำตำบล” ในแต่ละสาขา โดยผ่านการฝึกอบรมวิทยากรเกษตรกรในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 มีความคิดเห็นว่าวิทยากรเกษตรกรควรมีบทบาทในการพัฒนาจุดสาธิตของตนเองให้เหมาะสมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงาน เพื่อเป็นแบบอย่างสำหรับเกษตรกรรายอื่นๆ นำไปปฏิบัติตามในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 มีความคิดเห็นว่าวิทยากรเกษตรกรควรมีบทบาทในการบรรยายความรู้ด้านการเกษตรสาขาที่รับผิดชอบ ทั้งให้การฝึกอบรม หรือศึกษาดูงาน ณ จุดสาธิตในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 มีความคิดเห็นว่าวิทยากรเกษตรกรควรมีบทบาทในการเตรียมหรือผลิตโสตทัศนูปกรณ์อย่างง่ายใช้ประกอบการฝึกอบรม หรือศึกษา ดูงานของเกษตรกรทั่วไปในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 มีความคิดเห็นว่าวิทยากรเกษตรกรควรมีบทบาทในการให้ความร่วมมือในการกำหนดแผนการฝึกอบรม และถ่ายทอดแก่เกษตรกรทั่วไปในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.68 มีความคิดเห็นว่าวิทยากรเกษตรกรควรมีบทบาทในการศึกษา พัฒนาวิชาการเกษตร เทคนิค ความก้าวหน้าเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อพร้อมที่จะเป็นวิทยากรบรรยายความรู้แก่เกษตรกรทั่วไปในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.65 และมีความคิดเห็นว่าวิทยากรเกษตรกรควรมีบทบาทในการเสียสละ สมัครใจ ปฏิบัติหน้าที่วิทยากรเกษตรกร และภูมิในบทบาท “ครูเกษตรประจำตำบล”ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.80

7. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกร สรุปได้ดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรในการเข้าไปรับการถ่ายทอดความรู้จากวิทยากรเกษตรกร ณ จุดถ่ายทอดฯ (จุดสาธิต) เกษตรกรมีอาชีพและมีภาระทางบ้านมาก ไม่ค่อยได้มาร่วมกิจกรรม วิทยากรเกษตรกรขาดการนำเสนอ การบรรยายที่ดี เกษตรกรยังมีความเชื่อ ในการปฏิบัติแบบเดิมๆ ที่เคยใช้มาจึงไม่ยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่นำเข้าไป และมีความสนใจน้อย วิทยากรเกษตรกรรับงานให้ทุกหน่วยงาน ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาปฏิบัติดูแลจุดสาธิตของตนเอง เกษตรกรยังขาดการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรรมต่างๆ จุดสาธิตไม่กระจายทั่วทั้งตำบล ทำให้เกษตรกรลำบากในการเดินทางจุดสาธิตที่ตั้งขึ้นมา ไม่สามารถดึงดูดให้เกษตรกรในพื้นที่เข้ามารับความรู้ได้ การถ่ายทอดความรู้บางครั้งขาดการประชาสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะในการแก้ไข ควรมีหน่วยงานช่วยเหลือวิทยากรเกษตรกร และสนับสนุนรวมกลุ่มกันทำการเกษตร ควรมีเจ้าหน้าที่คอยเยี่ยมเยียน ช่วยเหลือ แนะนำ ให้ความรู้แก่วิทยากรเกษตรกรและมีโครงการสนับสนุน ทางศูนย์บริการฯ ควรจัดให้วิทยากรมีการบรรยายความรู้ตามหมู่บ้านต่างๆ ที่มีเกษตรกรต้องการการเรียนรู้ในหมู่บ้านนั้นๆ ควรมีดำเนินการตั้งจุดสาธิตหลายๆ จุด ควรประชาสัมพันธ์จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และวันในการถ่ายทอดฯอย่างทั่วถึง ศูนย์บริการฯ ควรมีแผ่นพับ แนะนำวิทยากรเกษตรกรในพื้นที่ และมีแผนที่การเดินทางไปยัง จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ แต่ละจุด ควรมีการจัดการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาวิธีการสอนและความรู้ของวิทยากรเกษตรกร เจ้าหน้าที่ควรจะเข้าปรับปรุงแก้ไขและสนับสนุน จุดสาธิตให้มีศักยภาพมากขึ้นและพัฒนาจุดสาธิตให้เหมาะสมกับการเป็นแหล่งเรียนรู้ มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ และการฝึกปฏิบัติ เข้าไปสาธิต ณ จุดถ่ายทอดร่วมกับวิทยากรเกษตรกรประจำจุด

เกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะว่าวิทยากรเกษตรกรควรมีบทบาทในด้านต่างๆ เพิ่มเติมจากในปัจจุบัน คือ ควรเป็นตัวแทนของเกษตรตำบล เป็นตัวแทนของเกษตรกรในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรต่างๆที่ภาครัฐได้จัดขึ้น ควรเป็นผู้นำกลุ่มเกษตรกรในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร เป็นผู้ประสานงานระหว่างเกษตรกรกับภาครัฐและเอกชน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกรในการถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรของตำบลนำร่องและตำบลหลักในเขตภาคเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และความรู้ของวิทยากรเกษตรกร กับบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกรในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกรในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของวิทยากรเกษตรกรและเกษตรกรที่มีต่อ บทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกรในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ของตำบลนำร่องและตำบลหลักในเขตภาคเหนือ ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายผล โดยแยกตามประเด็นไว้ดังนี้ ไว้ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกร

บทบาทหน้าที่การเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรประจำตำบล “ครูเกษตรประจำตำบล” ในแต่ละสาขาเกษตร โดยผ่านการฝึกอบรมวิทยากรเกษตรกรนั้นวิทยากรเกษตรกรได้มีความคิดเห็นกับบทบาทดังกล่าวว่า ตนเองมีระดับความรู้ในสาขาที่รับผิดชอบเป็นวิทยากรในระดับ ปานกลาง เนื่องจากเทคโนโลยีด้านการเกษตรมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา วิทยากรเกษตรกรจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ส่วนระดับความสามารถในการผลิต ระดับการประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ และระดับการเป็นบุคคลที่คนในชุมชนยอมรับ นั้นวิทยากรเกษตรกรมีความคิดเห็นว่าตนเองอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการยอมรับของเจ้าหน้าที่และเกษตรกรรายอื่นๆ และคัดเลือกให้ตนเองเป็นวิทยากรเกษตรกร ย่อมแสดงว่าตนเองมีความสามารถและประสบผลสำเร็จพอที่จะเป็นตัวอย่างเพื่อที่จะสอนให้แก่เกษตรกรรายอื่นๆได้ปฏิบัติตาม ในฐานะครูเกษตรประจำตำบล แต่การที่จะถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรที่เข้ารับการถ่ายทอดยอมรับวิทยาการใหม่ๆนั้นอาจจะทำได้ยาก เนื่องจากการทำการเกษตรประสบความสำเร็จได้ต้องใช้ระยะเวลา ต้องค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งสอดคล้องกับ อาวรณ์ (2545: 92) ที่กล่าวว่า วิทยากรเกษตรกรใช้เวลาเป็นสิบๆปีในการพัฒนาภูมิปัญญา แต่ผู้ที่มาเรียนรู้ อยากเรียนรู้เร็วๆ ด้วยเพราะอยากต้องการประสบความสำเร็จโดยเร็ว ทำให้เกษตรกรให้ความสนใจในจุดสาธิตและวิทยากรเกษตรกรน้อย ประธาน (2537 : 65) ได้ศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของปศุสัตว์อำเภอในการถ่ายทอดเทคโนโลยีคือเกษตรกรยังไม่ให้ความสนใจจะรับการฝึกอบรม และสำนักงานเกษตรอำเภอแม่ทะ (2543) อ้างโดย ภัทรา (2545) พบว่าสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรในการใช้จุดสาธิต คือ การใช้ประโยชน์จากจุดสาธิตและการขยายผลไปสู่เกษตรกรรายอื่นๆ (เกษตรกรสอนเกษตรกร) ยังไม่แพร่หลาย

บทบาทด้านการพัฒนาจุดสาธิตของตนเอง ให้เหมาะสมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงาน เพื่อเป็นแบบอย่างสำหรับเกษตรกรรายอื่นๆ นำไปปฏิบัติตามนั้นวิทยากรเกษตรกรได้มีการพัฒนาจุดสาธิตของตนเองในระดับปานกลาง เนื่องจากในด้านการพัฒนาการผลิตของจุด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

สาธิตนั้น วิทยากรเกษตรกรมีการพัฒนาจุดสาธิตอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เนื่องจากจุดสาธิตเป็นแหล่งรายได้ และอาชีพหลักของครัวเรือนวิทยากรเกษตรที่จำเป็นต้องมีการพัฒนาด้านการผลิตอยู่เสมอ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ดังนั้นเมื่อวิทยากรเกษตรกรสามารถประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพแล้ว จึงจะสามารถเป็นตัวอย่างให้แก่เกษตรกรรายอื่นได้ยอมรับและปฏิบัติตามได้ จึงทำให้วิทยากรเกษตรกรความคิดเห็นว่าจุดสาธิตของตนเองมีความเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้แก่เกษตรกรทั่วไปในระดับมาก เนื่องจากการที่ตนเองประสบความสำเร็จในด้านการผลิตแล้วนั้นเอง แต่ในส่วนของการพัฒนาในเรื่องการจัดเตรียมสถานที่ให้พร้อมรับการศึกษาดูงาน และการฝึกปฏิบัติให้แก่เกษตรกรทั่วไปนั้น วิทยากรเกษตรกรยังต้องการรับการสนับสนุนจากภาครัฐ ในเรื่องของอุปกรณ์ประกอบการบรรยายและฝึกปฏิบัติ เนื่องจากปัจจุบันวิทยากรเกษตรกรมีเพียงอุปกรณ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันเท่านั้น จึงไม่สามารถที่จะรองรับการศึกษาดูงานและการฝึกปฏิบัติเป็นหมู่คณะได้อย่างเต็มที่

บทบาทหน้าที่ การบรรยายความรู้ด้านการเกษตรสาขาที่รับผิดชอบ ทั้งให้การฝึกอบรมหรือศึกษาดูงานนั้น วิทยากรเกษตรกรมีบทบาทอยู่ในระดับน้อย โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า วิทยากรเกษตรกรมีบทบาทด้านการบรรยายความรู้ด้านการเกษตรสาขาที่รับผิดชอบให้แก่เกษตรกรในชุมชน มีบทบาทด้านการบรรยายความรู้ด้านการเกษตรในการฝึกอบรม หรือศึกษาดูงาน ณ จุดสาธิตในระดับปานกลาง และมีบทบาทด้านการบรรยายความรู้ด้านการเกษตรในการฝึกอบรม นอกจุดสาธิตในระดับน้อย การบรรยายความรู้ให้แก่เกษตรกรในชุมชนมีระดับบทบาทสูงกว่าด้านอื่นนั้น เนื่องจากมีการปฏิบัติได้ง่ายกว่า โดยเฉพาะการบรรยายความรู้แบบไม่เป็นทางการโดยจะเป็นในรูปแบบการแลกเปลี่ยนความรู้ เพราะว่าโดยปกติเกษตรกรในชุมชนมีการพบปะและพูดคุยกันอยู่แล้วตามบ้านเรือน ร้านค้า งานและกิจกรรมต่างๆของชุมชน แต่ในส่วนที่เป็นทางการมีการเรียนรู้ภายในจุดสาธิตนั้นจะมีน้อยกว่า สำหรับในส่วนการบรรยายความรู้ในการศึกษาดูงานการฝึกอบรมทั้งในและนอกจุดสาธิตนั้น ตัววิทยากรเกษตรกรไม่สามารถเป็นผู้กำหนดได้ว่าใครจะมาศึกษาดูงาน หรือเชิญไปฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรรายอื่นๆ การที่วิทยากรจะมีบทบาทในการบรรยายความรู้ให้แก่เกษตรกรทั่วไปที่อยู่ภายนอกชุมชนได้มากนั้น จะมีผลมาจากการประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และศูนย์บริการฯ หรือการที่ได้จัดการฝึกอบรมและศึกษา ดูงานให้แก่วิทยากรเกษตรกรได้พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่และเกษตรกรรายอื่นๆแล้วเกิดเป็นเครือข่ายระหว่างเกษตรกร นั้นย่อมส่งผลให้เกิดเยี่ยมเยือนหรือศึกษาดูงานระหว่างเกษตรกรด้วยกันเกิดขึ้น

บทบาทหน้าที่ การเตรียมหรือผลิตโสตทัศนูปกรณ์อย่างง่ายใช้ประกอบการฝึกอบรม หรือศึกษาดูงานของเกษตรกรทั่วไป พบว่าวิทยากรเกษตรกรมีการเตรียมหรือผลิตโสตทัศนูปกรณ์อย่าง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ง่ายใช้ประกอบการฝึกอบรม หรือศึกษาดูงานของเกษตรกรทั่วไปในระดับปานกลาง เนื่องจากวิทยากรเกษตรกรไม่มีความรู้ในการผลิตสื่อต่างๆ และขาดแคลนทุนในการผลิตสื่อ ดังนั้นโสตทัศนูปกรณ์ที่วิทยากรเกษตรกรใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น บางส่วนได้รับการสนับสนุนจากการจัดตั้งจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีในครั้งแรกเท่านั้น ภายหลังจากนั้นถ้าไม่มีโครงการด้านการเกษตรอื่นๆมาสนับสนุนแล้ว การที่วิทยากรเกษตรกรจะมีการผลิตโสตทัศนูปกรณ์อย่างง่ายเพิ่มเติมนั้นจึงทำได้ยาก ซึ่งสอดคล้องกับ พงษ์ศักดิ์ และคณะ (2546 : 116) ได้ทำการศึกษาพบว่า การจัดตั้งจุดสาธิต บางแห่งเมื่อมีการจัดตั้งให้แล้วไม่มีการติดตามผล โดยบางแห่ง เจ้าหน้าที่ไม่เคยเข้าไปในแปลงจุดสาธิตมา 1 – 2 ปีแล้ว การที่จะให้จุดสาธิตมีประโยชน์นั้นควรจะมีการติดตาม และให้การสนับสนุน จึงจะเกิดประโยชน์มากขึ้นกว่าเดิม และประธาน (2537 : 65) ได้ทำการศึกษา พบว่าสภาพปัญหาอุปสรรคของปศุสัตว์อำเภอในงานด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี คือ ปัญหาการขาดสื่อการสอน ปัญหาเอกสารคำแนะนำส่งเสริมไม่พอ

บทบาทหน้าที่ ด้านการให้ความร่วมมือในการกำหนดแผนฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรทั่วไป พบว่าวิทยากรเกษตรกรมีบทบาทในระดับปานกลาง และมีบทบาทด้านมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ภายหลังจากการประชุมร่วมกับศูนย์บริการฯ ในระดับปานกลาง เนื่องจาก การกำหนดแผนการฝึกอบรมนั้นส่วนใหญ่จะมีขึ้นพร้อมกับการประชุมประจำเดือนของศูนย์บริการฯ วิทยากรเกษตรกรจึงเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนดังกล่าว ส่วนปัญหาในการเข้าร่วมกำหนดแผนของวิทยากรเกษตรกรนั้น เกิดจากการที่เมื่อมีการกำหนดแผนเพื่อเสนอของบประมาณแล้ว การสนับสนุนล่าช้าไม่ตรงกับแผนที่กำหนด หรือไม่มีการปฏิบัติตามแผนจึงทำให้วิทยากรเกษตรกรไม่อยากเข้าร่วมประชุม ส่วนการประชาสัมพันธ์ข่าวสารภายหลังการประชุมนั้นวิทยากรเกษตรกรส่วนใหญ่จะประชาสัมพันธ์ผ่านการประชาคมหมู่บ้าน

บทบาทหน้าที่ด้านการศึกษาพัฒนาวิชาการเกษตร เทคนิคความก้าวหน้าเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อพร้อมจะเป็นวิทยากรบรรยายความรู้แก่เกษตรกรทั่วไป พบว่าวิทยากรเกษตรกรมีบทบาทในระดับน้อย เมื่อพิจารณาจากข้อมูลแบบสอบถามแล้ว พบว่าในการเข้าร่วมการศึกษาดูงานและการฝึกอบรมของวิทยากรเกษตรกรในรอบ 2 ปี วิทยากรเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย โดยในส่วนการเข้ารับฝึกอบรมการเป็นวิทยากร ยังมีวิทยากรเกษตรกรไม่ได้รับการฝึกอบรมร้อยละ 16.98 ทั้งที่มีโครงการฝึกอบรม หลักสูตร วิทยากรเกษตรกรประจำศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลนำร่องและตำบลหลักในปี 2545 ซึ่งจำนวนวิทยากรเกษตรที่เข้ารับการฝึกอบรมของทั้ง 10 ตำบลมีจำนวนทั้งสิ้นถึง 90 ราย (คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545 : 2) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้เข้าอบรมบางส่วนได้ไม่ได้เป็นวิทยากรเกษตรกร หรือเป็นวิทยากรเกษตรกรแต่ในภายหลังได้ลาออก สำหรับวิทยากรเกษตรกรที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมมีเหตุ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ผลมาจากการจัดการฝึกอบรมนั้นไม่ตรงกับเวลาว่างของเกษตรกร และสถานที่จัดฝึกอบรมห่างไกล ซึ่งสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ (2542) ได้ทำการศึกษาพบว่าปัญหา อุปสรรคของการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกถั่วเหลือง ได้แก่ ไม่มีการนัดหมายล่วงหน้า และเกษตรกรไม่สะดวกในการไปรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีในสถานที่ที่กำหนด

บทบาทหน้าที่ ด้านการเสียสละ สมัครใจ ปฏิบัติหน้าที่วิทยากรเกษตรกร และภูมิใจในบทบาท “ครูเกษตรประจำตำบล” พบว่า วิทยากรเกษตรกรมีความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากข้อมูลในแบบสอบถาม พบว่า วิทยากรเกษตรกรส่วนใหญ่ มีความเต็มใจและภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ วิทยากรเกษตรกร ในระดับมาก เนื่องจาก การที่จะเป็นวิทยากรเกษตรกรได้นั้น วิทยากรเกษตรกรจะต้องเสียสละเวลาส่วนตัวให้กับการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรรายอื่นๆ ด้วยความสมัครใจ และมีความภูมิใจในฐานะครูเกษตรประจำตำบล ที่จะบรรยายให้ความรู้แก่เกษตรกรได้ปฏิบัติตาม และประสบความสำเร็จในการผลิตเหมือนตนเอง

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และความรู้ของวิทยากรเกษตรกร กับบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกรในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

จากการศึกษาพบว่ามี 7 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกรในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ0.01 มีดังต่อไปนี้

ประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ในการกำหนดแผนการฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรทั่วไป ในด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารภายหลังการประชุม ในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า วิทยากรเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรเกษตรกรมากจะมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารมาก อาจเนื่องมาจาก วิทยากรเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรเกษตรกรมากนั้น ย่อมจะเคยได้รับข้อมูลข่าวสารและมีการติดต่อมาจากเจ้าหน้าที่ของภาครัฐมานาน ทำให้รู้ถึงช่องทางในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารมากกว่าวิทยากรเกษตรกรที่พึ่งเข้ารับหน้าที่วิทยากรเกษตรกรใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล (2546) ที่ได้ศึกษาพบว่า ประสบการณ์ในการส่งเสริมให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช มีความสัมพันธ์กับบทบาทของผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในการส่งเสริมให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

รายได้ในภาคการเกษตรมีความสัมพันธ์กับบทบาทด้านการศึกษาพัฒนาวิชาการเกษตร ในการเข้าร่วมการศึกษาดูงานและการฝึกอบรม ในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า เมื่อวิทยากรเกษตรกรมีรายได้ในภาคการเกษตรมากแล้ว จะมีการเข้าร่วมกิจกรรมในการศึกษาดูงานและการฝึกอบรมที่ทางศูนย์บริการฯ หรือหน่วยงานด้านการเกษตรอื่นๆ ได้จัดขึ้นมากขึ้นด้วย อาจเนื่องจาก วิทยากร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

เกษตรกรมีรายได้หลักมาจากอาชีพด้านการเกษตร จึงทำให้เห็นถึงความสำคัญในการหารความรู้ เทคนิค และเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อเพิ่มรายได้ให้มากยิ่งขึ้น ในทางกลับกันถ้าวิทยากรเกษตรกรมีรายได้ในภาคการเกษตรมีน้อย จึงมีเหตุผลให้วิทยากรเกษตรกรอาจจะต้องหารายได้นอกภาคการเกษตรมากขึ้น จึงทำให้ไม่สามารถใช้เวลาว่างภายหลังการทำการเกษตร ไปเข้ารับการศึกษาดูงานและการฝึกอบรมที่ใช้ระยะเวลานานได้

ความถี่ในการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ มีความสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกรในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรทุกบทบาท ในทิศทางเดียวกัน ย่อมแสดงให้เห็นว่า เมื่อเกษตรกรเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการมากแล้ว ย่อมทำให้วิทยากรเกษตรกรเห็นถึงความสำคัญ และความจำเป็นของวิทยากรเกษตรกรที่มีต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี ซึ่งย่อมจะส่งผลให้เกษตรกรมีการพัฒนาจุดสาธิตของตนเองให้เหมาะสมกับการเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อที่จะรองรับการบรรยายความรู้ด้านการเกษตรให้เกษตรกรทั่วไป ตามกิจกรรมต่างๆที่ได้ประชุมกำหนดแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีของศูนย์บริการฯ หรือได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่ได้แจ้วให้ทราบถึง คณะผู้ที่สนใจจะเข้ามารับการศึกษาดูงาน ณ จุดถ่ายทอดฯ ซึ่งเมื่อได้เข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ ที่เป็นการประชุมร่วมกับตัวแทนเกษตร ผู้แทนอบต. และเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ย่อมจะส่งผลวิทยากรเกษตรกรได้รับการช่วยเหลือทั้งในรูปทุนหรืออุปกรณ์ในการเตรียมผลิตโสตทัศนูปกรณ์ เพื่อเตรียมต้อนรับคณะศึกษาดูงาน ได้รับความรู้จากเอกสารสิ่งพิมพ์จากทางราชการและการเข้าร่วมการฝึกอบรมศึกษาดูงานต่างๆ ที่ทางศูนย์บริการฯ หน่วยงานของภาครัฐ และทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดขึ้น

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ มีความสัมพันธ์กับบทบาทด้านการบรรยายความรู้ด้านการเกษตรในการศึกษาดูงาน และการฝึกอบรม ณ จุดสาธิต ในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า เมื่อวิทยากรเกษตรกรมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่มากย่อมส่งผลให้มีการบรรยายความรู้ ณ จุดสาธิต มากขึ้น อาจเนื่องจาก เมื่อวิทยากรเกษตรกรติดต่อเจ้าหน้าที่มาก ทำให้เจ้าหน้าที่ได้ทราบถึงการประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพและความสามารถในการผลิตของวิทยากรเกษตรกร ซึ่งอาจจะส่งผลให้เจ้าหน้าที่ได้ไปพูดคุย แนะนำกับเจ้าหน้าที่อื่นๆ ที่ต้องการหาแหล่งในการศึกษาดูงานให้กับเกษตรกรในความรับผิดชอบของตนสนใจที่จะเข้ามาศึกษาดูงานในพื้นที่ ทำให้เกษตรกรมีบทบาทในการบรรยายความรู้มากขึ้นด้วย และเมื่อติดต่อกับเจ้าหน้าที่มากย่อมทำให้ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการนัดการประชุม เพื่อกำหนดแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีซึ่งเจ้าหน้าที่จะช่วยย้ำเตือนและเชิญให้วิทยากรเกษตรกรเข้าร่วมประชุมอยู่เป็นประจำ จึงทำให้วิทยากรเกษตรกรมีบทบาทในด้านการกำหนดแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีมากขึ้นด้วย ในทิศทางเดียวกัน และในส่วนของบทบาทการพัฒนาวิชาการด้านการเกษตรด้วยตนเองนั้น เมื่อได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่มาก เมื่อมีเอกสารที่ทาง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ราชการจัดพิมพ์ขึ้นเพื่อให้ความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกร ย่อมทำให้วิทยากรที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่มากมีโอกาสที่จะได้รับเอกสารและสื่อต่างๆ ผ่านทางเจ้าหน้าที่มากกว่าผู้ที่ติดต่อเจ้าหน้าที่น้อย

จำนวนแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร มีความสัมพันธ์กับบทบาทด้านการบรรยายความรู้ให้แก่เกษตรกรในชุมชน ในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า เมื่อวิทยากรเกษตรกรมีแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมาก ย่อมส่งผลให้วิทยากรเกษตรกรบรรยายความรู้ให้แก่เกษตรกรในชุมชนมากด้วย อาจเนื่องจาก วิทยากรเกษตรกรได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเพื่อนบ้านด้วยกันซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรในชุมชนได้วิธีหนึ่ง และจำนวนแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการบรรยายความรู้ในการฝึกอบรมนอกจุดสาธิต ในทิศทางเดียวกัน อาจเนื่องจากเมื่อวิทยากรเกษตรกรมีแหล่งข้อมูลข่าวสารมากแล้วทำให้วิทยากรเกษตรกรได้พบปะผู้คนมากทั้งระหว่างเกษตรกรด้วยกัน ระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่รัฐและกับบริษัทเอกชน อาจจะส่งผลให้ได้รับการยอมรับจากบุคคลต่างๆที่พบปะว่าเป็นบุคคลที่แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา จึงอาจจะได้รับเชิญไปรับฟังการบรรยายนอกจุดสาธิต รวมถึงการได้เข้าร่วมการประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดเห็นทางด้านการเกษตรมากกว่าผู้ที่มีจำนวนแหล่งในการรับข้อมูลข่าวสารน้อย ในส่วนของความสัมพันธ์กับบทบาทการประชาสัมพันธ์ข่าวสารภายหลังการประชุม ในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า เมื่อวิทยากรเกษตรกรมีแหล่งในการรับรู้ข่าวสารมากแล้วย่อมอาจส่งผลให้ วิทยากรเกษตรกรรับรู้ถึงแหล่งในการกระจายข่าวสารมากขึ้นด้วย และสำหรับความสัมพันธ์กับบทบาทด้านการศึกษาพัฒนาวิชาการเกษตรฯ ด้วยตนเอง อธิบายได้ว่า เมื่อวิทยากรเกษตรกรมีแหล่งในการรับข้อมูลข่าวสารทางด้านการเกษตรมาก แสดงให้เห็นว่าวิทยากรเกษตรกรมีการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาวิชาการเกษตรฯ ด้วยตนเองเป็นประจำผ่านทางสื่อต่างๆ อยู่เสมอ

ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ในด้านการบรรยายความรู้ด้านการเกษตรด้านการศึกษาดูงาน และการฝึกอบรม ณ จุดสาธิต ในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่าเมื่อวิทยากรเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทการเป็นวิทยากรเกษตรกรมากอาจจะทำให้ วิทยากรเกษตรกรตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกรในการบรรยายความรู้ให้แก่เกษตรกรทั่วไป ณ จุดสาธิต จึงส่งผลให้วิทยากรเกษตรกรที่มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทของวิทยากรเกษตรกรมากมีบทบาทในการบรรยายความรู้ด้านการเกษตร ณ จุดสาธิตมากขึ้นตามไปด้วย

ระดับการศึกษาของวิทยากรเกษตรกร มีความสัมพันธ์บทบาทด้านการเตรียมหรือผลิตโสตทัศนูปกรณ์อย่างง่ายประกอบการศึกษาดูงานและการฝึกอบรม ณ จุดสาธิต ในทิศทางเดียวกัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

อธิบายได้ว่าเมื่อวิทยากรเกษตรกรมีระดับการศึกษาสูง ย่อมส่งผลให้วิทยากรเกษตรกรมีบทบาทในการเตรียมหรือผลิตโสตทัศนูปกรณ์อย่างง่ายได้มาก อาจเนื่องมาจากเมื่อวิทยากรเกษตรกรมีระดับการศึกษาสูง ทำให้มีโอกาสได้เรียนวิธีการจัดทำโสตทัศนูปกรณ์อย่างง่ายได้จากในชั้นเรียน มีความสามารถในการเขียนหรือประดิษฐ์สื่อประกอบถ่ายทอดต่างๆได้มากขึ้นด้วย

ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกร

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับบทบาทที่วิทยากรเกษตรกรปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันในระดับมาก โดยในทุกบทบาทวิทยากรเกษตรกรควรมีระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทต่างๆ ในระดับมาก เพื่อให้เหมาะสมกับการเป็นวิทยากรเกษตรกรของตำบล และเกษตรกรยังได้แสดงความคิดเห็นว่าเกษตรกรควรจะมีบทบาทเพิ่มเติมในเรื่อง การเป็นตัวแทนของเกษตรตำบลเป็นตัวแทนของเกษตรกรในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรต่างๆที่ภาครัฐได้จัดขึ้น ควรเป็นผู้นำกลุ่มเกษตรกรในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร และเป็นผู้ประสานงานระหว่างเกษตรกรกับภาครัฐและเอกชน ซึ่งเกษตรกรทั้งหมดเห็นด้วยกับการแต่งตั้งวิทยากรเกษตรกรและจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร(จุดสาธิต) เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน แต่ตัวเกษตรกรยังมีปัญหาในการเข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรจากวิทยากรเกษตรกรอยู่ เพราะว่า วิทยากรเกษตรกรขาดการนำเสนอ การบรรยายที่ดี เกษตรกรยังมีความเชื่อ ในการปฏิบัติแบบเดิมๆ ที่เคยใช้มาจึงไม่ยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่นำเข้าไป และมีความสนใจน้อย เกษตรกรยังขาดการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรรมต่างๆ จุดสาธิตไม่กระจายทั่วทั้งตำบล ทำให้เกษตรกรลำบากในการเดินทาง จุดสาธิตที่ตั้งขึ้นมาไม่สามารถดึงดูดให้เกษตรกรในพื้นที่เข้ามารับความรู้ได้ การถ่ายทอดความรู้บางครั้งขาดการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ ประธาน (2537) ได้ทำการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของปศุสัตว์อำเภอในงานด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี คือ ปัญหาการขาดความรู้ความชำนาญของผู้ถ่ายทอดความรู้ ไพฑูรย์ (2542) ได้ทำการศึกษาพบว่าปัญหา อุปสรรคของการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกถั่วเหลือง ได้แก่ เกษตรกรไม่สะดวกในการไปรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีในสถานที่ที่กำหนด และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์(2542) อ้างโดย ภัทรา (2545) ได้ทำการศึกษา พบว่าปัญหาบางประการของการดำเนินการด้านเทคโนโลยีการเกษตรไว้ว่า จุดถ่ายทอดของบางศูนย์ กระจุกตัวอยู่กับเกษตรกรรายใหญ่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย จะเห็นว่าการเข้าร่วมประชุมกับศูนย์บริการฯ ของวิทยากรเกษตรกรเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกรในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ดังนั้นการที่จะพัฒนาวิทยากรเกษตรกรให้มีบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีมากขึ้นได้

นั้น ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้วิทยากรเกษตรกรเห็นความสำคัญของเข้าร่วมการประชุมกับศูนย์บริการฯ เพื่อให้วิทยากรเกษตรกรได้รับรู้ข่าวสาร แนวทางนโยบายการพัฒนาการเกษตร โครงการช่วยเหลือทางด้านการเกษตรต่างๆจากภาครัฐ และจะทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของตำบลมากขึ้น โดยในที่ประชุมศูนย์บริการฯ จะประกอบด้วยตัวแทนเกษตรกรในแต่ละสาขาอาชีพในตำบล วิทยากรเกษตรกร เจ้าหน้าที่ของภาครัฐ และตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบล โดยในการจัดการประชุมของศูนย์บริการฯ ควรเลือกช่วงเวลาที่เกษตรกรว่าง โดยมีการนัดหมายการประชุมล่วงหน้า

2. เจ้าหน้าที่ด้านการเกษตรของภาครัฐ ควรจัดสรรตำรา หนังสือ แผ่นพับต่างๆ ที่กระทรวงหรือกรมที่ได้จัดพิมพ์ แจกจ่ายให้แก่วิทยากรเกษตรกรตามสาขาวิชาที่รับผิดชอบ เพื่อให้วิทยากรเกษตรกรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และเป็นสื่อประกอบจุดถ่ายทอดฯ

3. ในการจัดทำโสตทัศนูปกรณ์ประกอบจุดถ่ายทอดฯ ควรมีการจัดการฝึกอบรมการผลิตโสตทัศนูปกรณ์อย่างง่ายให้แก่วิทยากรเกษตรกร เสริมเพิ่มเติมให้แก่วิทยากรเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาน้อยหรือให้กับวิทยากรที่ไม่มีความรู้ในการผลิตโสตทัศนูปกรณ์อย่างง่าย สำหรับงบประมาณในการจัดทำอาจจะขอรับการสนับสนุนจากอบต. โดยผ่านที่ประชุมศูนย์บริการฯ

4. ในการคัดเลือกวิทยากรเกษตรกร ควรให้คณะกรรมการศูนย์บริการฯ หรือเกษตรกรในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือก ซึ่งจะทำให้ได้วิทยากรเกษตรกรที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรและศักยภาพของพื้นที่ และจะทำให้เกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น

5. การจัดการฝึกอบรมให้ความรู้แก่วิทยากรเกษตรกรควรมีการวางแผนร่วมกับวิทยากรเกษตรกรเพื่อที่จะจัดสรรเวลาให้ตรงกับวันที่ว่างได้

6. ภาครัฐควรมีการจัดกิจกรรมการถ่ายทอด และมีการประกวดจุดถ่ายทอด และมีการมอบวุฒิบัตรให้แก่วิทยากรเกษตรกร เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ ความภูมิใจ และทำให้วิทยากรเกษตรกรทราบถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกร และทำให้วิทยากรเกษตรกรเข้าใจว่าภาครัฐไม่ได้ทอดทิ้งและยังให้ความสำคัญกับการแต่งตั้งวิทยากรเกษตรกรอยู่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

7. วิทยากรเกษตรกรควรมีบทบาทเพิ่มเติมในด้านการเป็นตัวแทนเกษตรในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆจากทางภาครัฐ และเป็นผู้ประสานงานระหว่างเกษตรกรกับหน่วยงานต่างๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่อง การยอมรับการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรจากวิทยากรเกษตรกรของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ เพื่อทำการศึกษาว่าเกษตรกรให้การยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรของวิทยากรเกษตรกร และนำมาเป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพของตนเองมากเพียงใด เพื่อทราบถึงปัญหาและความสำเร็จของการถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างเกษตรกรด้วยกัน

2. ควรมีการศึกษาเรื่อง บทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกรในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในพื้นที่ต่างๆเพิ่มเติม โดยทำการศึกษาทั้งตำบลที่มีความพร้อมและไม่มีความพร้อม เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหา และเกิดการเปรียบเทียบและสามารถสรุปผลเป็นส่วนรวมได้มากขึ้น

3. ควรมีการศึกษา ความคิดเห็นของเกษตรตำบลที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของวิทยากรเกษตรกรในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อทราบถึงปัญหาและความสำเร็จของการแต่งตั้งวิทยากรเกษตรกรและจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรขึ้นภายในชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนเพิ่มเติมจากการถ่ายทอดความรู้ผ่านทางเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

4. ควรมีการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรจากวิทยากรเกษตรกรของเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากวิทยากรเกษตรกร ซึ่งจะเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านการเกษตรที่สำคัญของชุมชนในอนาคต เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปพัฒนาวิทยากรเกษตรกร และจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved